

Atklātā stunda “Lēmumu pieņemšana parlamentārajā demokrātijā. Latvijas piemērs”

Stundas mērķis: veicināt skolēnu izpratni par lēmumu pieņemšanas demokrātisko raksturu parlamentārajās politiskajās sistēmās, izzinot galveno politisko dalībnieku funkcijas un atbildības jomas un analizējot iespējamās problēmas un priekšrocības.

Sasniedzamais rezultāts: katrs skolēns ir iepazinies ar informāciju, apspriedies gan savā, gan citā grupā. Ar saviem argumentiem iepazīstinājis visu klasi. Ir informēts par paša iesaistes lēmumu pieņemšanā iespējām.

Atklātās stundas iespējamie varianti: 1) aplūkot lēmumu pieņemšanu, kas balstīta Latvijas pieredzē, uzmanību pievēršot dažādu politisko dalībnieku līdzdalībai un atbildībai; 2) aplūkot lēmumu pieņemšanu caur ES prizmu, izmantojot sagatavotos materiālus, kas pieejami - [en-material-role-play.pdf \(europa.eu\)](http://en-material-role-play.pdf); 3) aplūkot kā Latvijā tiek pieņemti lēmumi un tālāk pārstāvēti ES līmenī.

Aktivitāte	Paredzamais laiks	Skolēna darbība/uzdevums	Skolotāja darbība	Jautājumi skolēniem
Ievads. Lēmumu pieņemšana demokrātiskajās valstīs	3 min	Iesaistās diskusijā - izsaka savas idejas, pieņēmumus un zināšanas par uzdotajiem jautājumiem (<i>viedokli argumentē</i>).	Vada diskusiju (prāta vētras metode), skolēnu teikto piefiksē uz tāfeles.	<i>Ar ko lēmumu pieņemšana demokrātiskajās valstīs atšķiras no nedemokrātiskām? Vai Latvijā lēmumu pieņemšana ir demokrātiska?</i>
Politisko lēmumu izstrādāšanas un pieņemšanas dalībnieki	10 min	Iesaistās diskusijā - pamato katra no politisko lēmumu dalībnieku lomu un atbildības jomu.	Diskusiju sadala 2 daļās: 1) Aicina skolēnus nosaukt svarīgākos lēmuma izstrādātājus un pieņēmējus, veicot apkopojumu un diskusijas beigās parādot jau iepriekš sagatavotu darba lapu “Politisko lēmumu pieņemšanas dalībnieki”(darba lapa “Politisko lēmumu pieņemšanas dalībnieki”); 2) Aicina nosaukt dalībnieku atbildības jomas (problēmas definēšana, lēmuma ierosināšana, sagatavošana, virzīšana, pieņemšana, izpilde, izpildes uzraudzība) un ieraksta tās darba lapā.	<i>Kādus Jūs varat nosaukt galvenos dalībniekus lēmumu pieņemšanā Latvijā? Kādas ir šo dalībnieku galvenās atbildības jomas?</i>

Turpmākā stundas gaita organizēta simulācijas spēles formā. Skolotājs izvēlas kādu no jauniesus interesējamām problēmām/tēmām un piemēro tās lēmumu pieņemšanas gaitas izspēlei. Tēmas iespējams izvēlēties no [en-material-role-play.pdf \(europa.eu\)](http://en-material-role-play.pdf), izspēlējot tās Latvijas kontekstā; klimata pārmaiņu situāciju spēles varianti meklējami [k-m-c-t-par-klimata-p-rmai-m-final.pdf \(europa.eu\)](http://k-m-c-t-par-klimata-p-rmai-m-final.pdf); šajā stundas plānā piedāvājam simulācijai viedokļu noskaidrošanai, lēmuma sagatavošanai un pieņemšanai par jauniesu delegācijas 5 cilvēku sastāvā izveidošanu nosūtīšanai uz Briseli, lai pārstāvētu Latvijas viedokli Eiropas nākotnes konferencē.

Skolēni tiek sadalīti sekojošās grupās – 1) jaunieši, kuri pārstāv NVO; 2) jaunieši, kuri pašorganizējušies, lai paustu alternatīvu viedokli NVO pozīcijai; 3) Izglītības un zinātnes ministrija, 4) Ārlietu ministrija; 5) Saeimas Eiropas lietu komisija.
 Spēles mērķis – saskaņot dažādus viedokļus, neļaujot kādai no grupām dominēt, bet pieņemt tādu lēmumu, kas kalpotu vairākuma jauniešu interesēm. Spēles gaitu vēro un vada skolotāja/s

Jauniešu NVO pārstāvji	5min	Argumentē pozīciju, ka jauniešu delegācijā ir jābūt tikai attiecīgo NVO pārstāvjiem, jo viņu viedoklis atspoguļo dažādu grupu pozīcijas. Delegācijā nav jābūt citu dalībnieku pārstāvjiem.	Skolotājs seko līdzī visu grupu darbam un seko argumentācijas veidošanai.	
Pašorganizējušies jaunieši	5min	Argumentē pozīciju, ka jauniešu delegācijā ir jābūt ne tikai attiecīgo NVO pārstāvjiem, bet arī aktīvistiem no kustībām, politiskām partijām, Ārlietu ministrijas.		
Izglītības un zinātnes ministrija	5min	Argumentē pozīciju, ka jauniešu delegācijā ir jābūt dažiem NVO pārstāvjiem un IZM amatpersonām, jo gaidāmas diskusijas par ES finansējuma piešķirumu, kuru ministrija vēlas pārraudzīt, kam nepiekrīt NVO un pašorganizējošies jaunieši.		
Ārlietu ministrija	5min	Argumentē pozīciju, ka delegācija veidojama no NVO un pašorganizētajiem jauniešiem Ārlietu ministrijas ierēdņu vadībā, jo tā ir ES politiku koordinējoša ministrija.		
Saeimas Eiropas lietu komisija	5min	Pozīcijas pārstāvji argumentē viedokli, ka delegācijā jābūt NVO un IZM pārstāvjiem, savukārt opozīcija aizstāv jauniešu NVO pausto pozīciju. Komisija ir piesaistījusi ekspertus, lai uzzinātu viņu viedokli, kurš ir atšķirīgs.		

Pārstāvis no katras grupas argumentē pozīciju	5min	Skolēni uzklausa dažādās pozīcijas.	Vada procesu, komentē skolēnu teikto, virzot uz kompromisa panākšanu. Veic kopsavilkumu, atzīmējot, kur veidojas vienprātība.	
Jauniešu delegācijas izveidošana	4min	Turpinās darbs grupās. Saeimas Eiropas lietu komisijai ir jāizveido piedāvājums jauniešu delegācijai, balstoties uz izskanējušiem grupu viedokļiem. Pārējās grupas nosprauž savas “sarkanās līnijas”, kuras nepārkāps un kāds varētu būt kompromiss.	Vada procesu, īpaši aicinot katru grupu meklēt kompromisu, kas ir parlamentārās demokrātijas viena no vērtībām – sarunu ceļā panākta vienošanās, kura apmierina vairākuma intereses, respektējot mazākuma viedokli.	
Diskusija par Saeimas Eiropas lietu komisijas priekšlikumu	8min	Saeimas Eiropas lietu komisijas pārstāvis iepazīstina ar savu priekšlikumu un pārējās grupas pauž savu viedokli.	Vada procesu, aicina izteikties arī citu grupu pārstāvjus un pamatot savus “par” un “pret”.	
Secinājumi un kopsavilkums.	5min		Veic kopsavilkumu par simulācijas spēles gaitu, akcentējot iespēju dažādām grupām piedalīties lēmuma sagatavošanā un viedokļu paušanā. Uzsver dažādos lēmuma pieņemšanas posmus, kurā notiek labākā risinājuma meklējumi.	<i>Vai ir ievēroti parlamentārās demokrātijas principi lēmuma veidošanas un pieņemšanas gaitā? Vai redzi savu vietu politisko lēmumu pieņemšanas gaitā?</i>

Papildus informācijai - Žurnāls "Latvijas intereses Eiropas Savienībā": <http://epgplus.eu/qnFg>
Politikas veidošanas rokasgrāmata: [pkc_rokasgramata_090316.indd](#)
Sabiedrības iesaistīšana. Konsultācijas metodes: [gramata4.indd \(mk.gov.lv\)](#)
Politikas plānošanas dokumentu datu bāze: [POLSYS | POLSYS \(mk.gov.lv\)](#)
Cilvēkresursi/infografika: [VK_cilvekresursi-2019 \(mk.gov.lv\)](#)
Kā Eiropas valstīs sabiedrība uzzina par valdībā runāto? [valdiba_tiesraides_sedes.pdf \(mk.gov.lv\)](#)

Darba lapa "Politisko lēmumu pieņemšanas dalībnieki"

Politisko lēmumu pieņēmēji	Problēmas identificēšana	Lēmuma sagatavošana	Lēmuma pieņemšana	Lēmuma izpilde	Lēmuma izpildes uzraudzība	Lēmuma ieviešanas novērtējums
Prezidents						
Saeima						
Ministru kabinets						
Valsts pārvaldes iestādes						
Nevalstiskās organizācijas						
Pilsoniskā sabiedrība						
Mediji						
Eksperti						